

TAHAR
BEN JELLOUN

căsătorie
de plăcere

Traducere din limba franceză
MIHAELA STAN

NEMIRA

Pentru Amine

„- Allah fie asupra-ți! O, sora mea, povestește-mi o poveste cu care să ne trecem noaptea!

Iar Șeherezada îi răspunse:

- Din toată inima și ca o datorie de cinstire cuvenită!
Dacă, de bună seamă, binevoiește să-mi îngăduiască sultanul nostru cel milostiv și dăruit cu purtări alese!
Când auzi vorbele Șeherezadei și cum, de altminteri, era muncit de nesomnie, sultanul nu fu potrivit a asculta povestea Șeherezadei.

Șeherezada spuse:

- Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că a fost odată...“

O mie și una de noți, traducere de
HARALAMBIE GRĂMESCU, ErcPress, 2009

A fost odată, în orașul Fès, un povestitor ca nimeni altul. Numele lui era Goha, avea pielea negricioasă, trupul uscat și ațos, privirea iscoditoare și directă. Venea din sud după ploile cele mari, de obicei la începutul primăverii, se așeza într-o piață, la intrarea în orașul vechi, când la Batha, când la Bab Boujloud, își punea lucrurile alături și aștepta să se strângă oamenii în jurul lui. Bun cunoscător al culturii arabe, dar și al celei berbere, înzestrat cu o imaginație fără pereche, renumit atât pentru severitatea judecăților sale, cât și pentru rigiditatea părerilor, avea deopotrivă admiratori și denigratori, care îl așteptau tot anul și nu pierdeau niciuna dintre poveștile sale. „A sosit!“ se anunțau unul pe altul, apoi își închideau prăvăliile și se duceau să-l asculte. Îi plăcea să vorbească despre situații istorice ca să-i facă pe oameni să mediteze la ele. Niciodată nu trata problemele de-a dreptul, prefera s-o ia pe ocolite. Era, după cum se spunea, mare meșter într-o tehnică anume, care

presupunea să arunci o privire asupra prezentului, rămânând însă mereu cu un picior în trecutul adesea mai puțin glorios decât se crede. Nu-și ascundea furia legată de felul în care Marocul se lăsase înșelat de Franța în timpul protectoratului. Zicea cu ironie: „Și uite așa ne-am pus fără reținere în slujba Lallei Franța, bătrâna patrie a luminilor și a inteligenței, umflată de pofta-i ridicolă. Nu-i ajungea Algeria, nici Tunisia, trebuia să înghită și țara noastră! Biet Maroc! Biată Lalla Francia!“ Și brusc, în mijlocul cuvântării, se oprea, bea o gură de apă, apoi lua o mătură și se apuca să curețe locul. Când pleca, povestitorul nici nu lua în seamă castronul plin cu monede, preferând să-l lase cerșetorilor care, zicea el, au mai multă nevoie. Poliția trimisese de nenumărate ori pe cineva să tragă cu urechea la spusele lui. Dar niciodată nu găsisse vreun motiv să-l învinuiască; depăna povești și nu tulbura ordinea publică. Când istorisea ceva, povestitorul juca toate rolurile, uneori chiar se deghiza, adopta atitudini provocatoare și mai ales știa să țină mereu trează atenția publicului. Un actor dublat de un poet căruia, pentru a-și năuci auditoriul, îi plăcea să înceapă întotdeauna cu aceste cuvinte:

– Voi, care plecați urechea la istorisirile mele, ascultați sfatul unuia care a crescut printre dune și a trăit mereu pe culmile pasiunii: fiți răi! Nu stați pe gânduri, fiți răi! Dacă bat câmpii, chemați-mă la ordine, răutatea voastră trebuie să stea mereu la pândă. Și, mai ales, nu lăsați niciodată garda jos, simpatizați cu Răul, acel Rău ce crește în noi ca o plantă otrăvitoare, o algă puturoasă și ucigătoare

care ne hrănește fierea și face din ea un venin ce se varsă în rigolele vieții. Fiți răi, nu mă interesează indulgența voastră. Anii, căderile și slăbiciunile, memoria care vine și pleacă pot oricând să mă trădeze, să-mi încâlcească și să-mi amestece poveștile. Fiți răi, o să trăiți mai mult! Cruzi și răi. Fără milă și fără scrupule! Fiți răi, o să câștigați timp!

Povestitorul era un înțelept. Știa că n-are niciun rost să-i îndemne pe oameni să fie buni, fiindcă bunătății nu-i trebuie cârje ca să meargă. Într-o seară, aflându-se în trecere prin Fès, în timp ce un mic grup de oameni se aduna în jurul lui, Goha se hotărî să schimbe tonul și se apucă să depeze o poveste pe care nimeni n-o mai auzise din gura lui:

– Astă-seară o să mă abat de la obiceiul meu și o să vă spun o poveste de dragoste, o dragoste nebună și imposibilă, dar pe care fiecare personaj a trăit-o, totuși, până la capăt. Însă, după cum veți vedea, în spatele acestei povești uimitoare se află ură și dispreț, răutate și cruzime. E firesc. Așa e omul. Dar voiam să știți asta ca să nu vă mirați de nimic.

A fost odată, în Fès, un băiețel pe nume Amir, născut într-o familie de negustori despre care umbla vorba că descindeau din neamul Profetului.

În ziua primelor ploi, când fratele său mai mic tocmai împlinise un an, se răspândi brusc în oraș zvonul că se întorsese Cerșetorul. Cei care îl întâlneau ziceau că vocea lui, gravă și puternică, era

însăpăimântătoare, că pleoapele îi tremurau întruna, cu nervozitate, că doar cu un gest din mână convingea pe oricine să se dea la o parte din calea lui. Și toți adăugau, împărțășind aceeași părere, că răspânda o duhoare insuportabilă, care îl preceda și persista multă vreme. Nimeni nu îndrăznise să se apropie de el sau să-i dea de pomană. Însă chipul lui spunea cu totul altceva. Mai cu seamă din ochii limpezi și mari izvora o lumină ciudată.

Ce voia Cerșetorul, de unde venea, cum îl chema? Nimeni nu putea spune. Dar copiii îl botezau numaidecât El Ghool (Monstrul), El Ghaddar (Trădătorul) sau El Henche (Șarpele). Însă adulții îl numeau Ould Lehrame (Bastardul), cel care prevestește nenorocirea.

La câteva zile după plecarea lui, o epidemie de tifos se răspândi în Fès. Frățiorul lui Amir muri în câteva ore. Însă Amir avu norocul, ca și părinții săi, să fie ocolit de boală.

După câteva zile de neliniște, Fès fusese cruțat. Epidemia se îndreptase spre munți și spre satele unde moartea avea mult de lucru. Așa se face că, în scurtă vreme, Fès dobândi statutul de „oraș sfânt“ fără ca vreo autoritate religioasă să intervină.

Dar, în taină, Fès se temea de întoarcerea Cerșetorului, pe care toți și-l aminteau. Din fericire, deocamdată rugăciunile din Marea Moschee păreau să-l țină departe.

Toată copilăria lui, la primele ploii, în urechile lui Amir suna iarăși glasul grav al Cerșetorului și o

teamă de nedescris punea stăpânire pe el. Crescând, Amir îl uită până la urmă, dar căpătă convingerea că moartea îl ocolise pentru că el avea un plan măreț de împlinit pe acest pământ.

La maturitate, Amir devenise un bărbat frumos, cu pielea albă, de statură mijlocie, rotofei, cu buze fine, gură bine conturată și umeri ușor căzuți. Se ocupa cu negustoria, ca și părinții săi, în partea veche a orașului Fès, în cartierul Diwane. Era un om bun, optimist și lipsit de imaginație, care nu sărea peste niciuna dintre cele cinci rugăciuni zilnice. Se însurase foarte tânăr cu Lalla Fatma, o căsătorie aranjată cu o fată dintr-o familie importantă din Fès, și avea patru copii. Trei băieți și o fată.

Pe vremea aceea, Fès încă întorcea spatele lumii. De peste 40 de ani, Marocul se afla sub protectorat francez și vechea aristocrație fassi care domina orașul își menținea autoritatea cu un calm și cu o seninătate remarcabile. Ce se întâmpla în afara medinei¹ nu-i privea. Pentru ei, lumea se termina aici, la aceste străduțe, la aceste case vechi dintre care unele erau chiar palate, așteptând veșnica întoarcere a sezonului lămâilor. Meșterii se ocupau cu meșteșugurile, negustorii cu negoțul, nobilii străbăteau călare străduțele strâmte și nu aveau nicio îndoială privind superioritatea lor de clasă. De altfel, chiar

¹ Partea veche a unui oraș, în opoziție cu cartierele moderne, de tip european (n. tr.).